

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՅԵՂԱՍՊԱՆՈՒԹԵԱՆ ՃԱՆԱԶՈՒՄ
27 ԹԵՐ, 21 ԴԷՍ

ՅԱՐՈՒԹԻՒՆ ՍԱՂԻՆԱՆ

ՆԱԽԱԲԱՆ

Հայկական Յեղասպանության ճանաչման գողգոթային մէջ, 35 ալլ երկիրներու կարգին, կարծես որոշ չառաջխաղացք մը արձանագրուեցաւ ամերիկեան քաղաքական կեանքէն ներս: Բարդ կառուց ունի ամերիկեան քաղաքական դաշնակցային դրուժիւնը: Ընդհանուր կերպով, Ամերիկան կը ղեկավարուի երեք յատուկ միաւորներով – Սպիտակ Տուն, ուր կը գտնուի կառավարութեան գործադիր մարմինը, այսինքն նախագահը, իր օգնականներով, Գոնկրէսը, այսինքն Օրէնդիր մարմինը, իր ներկայացուցիչներու Տունով եւ Սենատով, եւ Գերագոյն Ատենանը, իր կազմով: Սկզբունքով, այս երեք ատենաները իրարու հակիչ-լրացուցիչ հանգամանք ունին, որ թէքնիք բացատրութեամբ, անգլերէնով կը ճանչցուի իբրեւ «checks and balances» դրուժիւն: Թէեւ երկրի Սահմանադրութեամբ, գրեթէ ճշդուած են այս երեք միաւորներու իրաւասութիւններն ու փոխյարաբերութիւնները, սակայն պարագաներ կրնան ստեղծուիլ որ, օրինակի համար, Սպիտակ Տունը, այս պարագային անոր ներկայ բնակիչը, Ճորճ Պուշ, ինքնիրեն իրաւասութիւններ տայ, առանց միւս երկու միաւորներու հետ խորհրդակցելու: Այս պատճառաւ, կողմերու միջեւ կրնան «անախորժ» երեւոյթներ պատահիլ: Եւ պատահեցան ալ որոնց մասին իրազեկ ընթերցողները լաւատեղեակ են, մանաւանդ ահաբեկչութեան դէմ պայքարի լուրջ հարցերով:

ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՑԻՉՆԵՐՈՒ ՏԱՆ
ՅԱՆՁՆԱԽՈՒՄԲԸ

Այս ընդհանուր մուտքէն ետք, տեսնենք թէ ի՞նչ պատահեցաւ Չորեքշաբթի, 10 Հոկտեմբերին, քաղաքական գետնի վրայ: Օրէնդիր Մարմնի, այսինքն Գոնկրէսի գործերը կը ղեկավարուին առանձին յանձնախումբերով: Արտաքին հարցեր, Տնտեսական, զինուորական, եւ այլն, որոնք իրենց առջեւ եկող հարցերու տնօրինումները ստանձնած են: Ուրեմն, արտաքին հարցերու յանձնախումբին առջեւ դրուած էր, Յունուարէն սկսեալ, համառաջարկով գոնկրէսական Ատամ Շիֆի, 106րդ բանաձեւը, որ կը վերաբերէր Հայոց Յեղասպանութեան ճանաչումին: Թէեւ ճանաչման այս հարցը սակէ առաջ, նախագահ Ռեկանի օրով ներկայացուած էր Գոնկրէս, սակայն չէր որդեգրուած կառավարութեան կողմէ: Այս անգամ եւս, ճանաչման գործողութիւնը տակաւին իր առաջին քայլը պիտի առնէր Յանձնախումբին կողմէ որդեգրուելով, 27 թեր եւ 21 դէմ ձայներով: Ուրեմն, պատահածը երկար եւ յոգնեցուցիչ ճամբու առաջին քայլն է, եւ սակայն, ինչպէս Մաօ Յէ Թոնկ կ'ըսէր, «հազար քիլոմէթր ճամբան, առաջին քայլով կը սկսի»:

ՃԱՆԱԶՄԱՆ ՈՂԻՍԱԿԱՆԸ

Տարիներու տքնաջան աշխատանք կատարուած է այս գծով, որուն «credit»ը, եթէ հայկական քաղաքական գործի լծուած հայ դատի տարբեր յանձնախումբերուն եւ ամերիկեան շրջանակներու մօտ կատարուող քաղաքական աշխատանքներուն կարելի է վերագրել, սակայն անմասն չէ գտնուած ամե-

րիկահայ համայնքը, որ երթալով, իր քաղաքականացումը զարգացնելու եւ օգտագործելու լուրջ աշխատանքին լծուած է: Հայկական «լուպին» ներկայիս աշխույժ վիճակի մէջ կը գտնուի, եւ այնքան ազդու, եւ այնքան գործունեայ, որ զարմանալիօրէն Ամերիկայի նախագահէն, իր արտաքին գործերու եւ պատերազմի նախարարներէն, Թուրք կառավարութեան գործաձած, եւ ազդու թուացող «չանթափ» (blackmail) յայտարարութիւններէն, մինչեւ Յանձնախումբի 21 դէմ քուէարկողները չկարողացան արգիլել 106րդ բանաձեւի վաւերացման գործողութիւնը: Նախագահ Պուշին հասցէին կարելի է ըսել որ իր նախնորական պայքարի շրջանին, հայկական Յեղասպանութեան ճանաչումը խոստանալուն հակառակ, այս օրերուն հանդիսաւոր կոչ կ'ընէր բանաձեւի մերժումին համար, «Ամերիկայի Դաշնակից Թուրքը չնեղացնելու» մտահոգութեամբ: Արդարեւ, ոչ միայն Պուշ եւ իր կառավարութեան հեղինակաւոր անձերը, Ռայս, Կէյթս, ուրիշներ, դէմ արտայայտուեցան 106րդ բանաձեւի որդեգրման, այլ անոր վաւերացումէն ետք, «Fox», «CNN», «ABC» եւ թէլեվիզիոնի տարբեր կայաններ իբրեւ թէ հասկացող խօսնակները, քիչ բացառութեամբ, դէմ կը խօսէին 106 բանաձեւին, այն առարկութեամբ որ Ամերիկայի իրաքեան, աֆղանիստանեան, եւ ներքին դժուարին պայմաններու տակ, հայերու Յեղասպանութեան ճանաչումը խիստ անյարմար պարագայ մը կը հանդիսանայ: 27 թեր քուէարկողներու հասցէին ալ, նոյնիսկ անպատկառ եւ քննադատական արտայայտութիւններ կատարուեցան:

ՀԻՄՆԱԿԱՆ ՀԱՐՑԸ
Մարդիկ, մանաւանդ կառավարութիւններ, յատկապէս Թուրք

պետութիւնը եւ ժողովուրդը, պէտք է հասկնան, եւ ըստ երեւոյթին լաւ կը հասկնան, որ 106 բանաձեւը, թէեւ կը վերաբերի հայկական Յեղասպանութեան ճանաչումին, խորքին մէջ սակայն, Ամերիկայի ներքին քաղաքական հարցն է, ճիշտ այնպէս ինչպէս որ է հրէական «հօլոքոստ»ը, Ռուսաստանի, Գամպոտիայի, եւ այս օրերու Տարֆուրի հարցերը: Այնպէս որ տանամանակներու վրայ քննուած, ապա ընդունուած, եւ ապա մերժուած քաղաքական խնդիր մըն է, որ այս պարագային, կը վերաբերի հայերուն: Իբրեւ պետութիւն, 1915էն սկսեալ, Ամերիկան լաւատեղեակ է հայերու ենթարկուած ճակատագրին, նոյնինքն Հենրի Մորկըթաուերու, Քեյթլ Լոճերու եւ նախագահ Ուիլսոնի վկայութիւններով: Հիմնականին մէջ, հայերու Յեղասպանութեան հարցը չի վերաբերի թուրքերուն, հայերուն կամ Ամերիկային, այլ համամարդկային հարց մըն է, որ կ'իյնայ արդարութեան, ճշմարտութեան եւ մարդկային իրաւունքներու շրջագիծէն ներս, եւ եթէ Գոնկրէսի 27 անդամները թեր քուէարկեցին 106 բանաձեւին, անոնց մտահոգութիւնը շատ աւելի հեռուն կ'երթար քան թուրք-ամերիկեան, կամ թուրք-հայկական փոխ-յարաբերութիւնները: Ուրեմն, հակառակ ամերիկեան ներկայ քաղաքական վիճակի անփառունակ վիճակին, հակառակ Գոնկրէսի եւ հանրային կարծիքի երկփեղկուած վիճակին, ամերիկեան խիղճը, քաղաքական իրապաշտութիւնը, այո, ճշմարտութեան, արդարութեան, մարդկային իրաւունքներու հետապնդման սկզբունքները զերակշիռ հանգամանք ստացան եւ հակառակ պուշերու, ռայսերու, կէյթսերու, հակառակ թրքական «պլլըֆ»ներու, 27

Մար. Էջ 6

**ԱԶԳԱՅԻՆ ԵՒ ՅԵՂԱՓՈԽԱԿԱՆ
ԵՐԳԵՐՈՒ ԵՐԵԿՈՅ**

Նուիրուած՝
Ս. Դ. ՀՆՁԱԿԵԱՆ ԿՈՒՍԱԿՑՈՒԹԵԱՆ

120 Ամեակին

Կազմակերպութեամբ՝
ՓԱՐԱՄԱԶ ՄԱՍՆԱԾԻԻՂԻ

Երեկոյն պիտի խանդավառէ՝
ՍԱՄՈՒԷԼ ՎԱՐԴԱՆԵԱՆ

Եւ Լոս Անճելոսէն՝ **ՀՐԱԶ ՊՕՂԱՐԵԱՆ** իր նուագախումբով

Շաբաթ 20 Հոկտեմբեր 2007, երեկոյեան ժամը 8:30-ին
Հ.Մ.Մ.-ի «Կարօ Սողանալեան» սրահին մէջ - 1060 N. Allen Ave., Pasadena

---

Տեղերը ապահովելու համար հեռաձայնել հետեւեալ թիւերուն
(213) 624-6451 - Մանուկ ԿԱՄ (626) 429-8366 - Ծովիկ

Մուտքի նուէր՝ \$40